

Warszawa, 21 listopada 2018 r.

BAS-WAPM-2722/18
TRYB PILNY

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej
poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marek Ast)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Proponowana zmiana zakłada zmianę ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. poz. 5, ze zmianami; dalej: ustawa). Projekt przewiduje:

- uchylenie przepisu art. 14 § 1 pkt 4 ustawy, zgodnie z którym Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego opiniuje oświadczenia o woli dalszego pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez osoby, które ukończyły 65. rok życia;
- uchylenie przepisu art. 22 § 2 ustawy, zgodnie z którym do kompetencji Kolegium Sądu Najwyższego należy opiniowanie oświadczenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o woli dalszego pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w związku z ukończeniem 65. roku życia;
- zmianę art. 37§ 1 i art. 111 §4 oraz uchylenie art. 37 § 1a – 4 i art. 111 § 1 – 1b i § 5 ustawy, określające procedurę możliwości przedłużenia, po ukończeniu 65 roku życia, zajmowania stanowiska Sędziego Sądu Najwyższego.

Projekt zakłada, że do sędziów Sądu Najwyższego, którzy obejmą stanowisko po dniu wejścia w życie proponowanej ustawy, byłby stosowany przepis, zgodnie z którym sędzia Sądu Najwyższego przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65. roku życia (proponowany art. 129a ustawy). Do sędziów, którzy obejmą stanowisko przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy, będzie miał zastosowanie art. 30 uchylonej ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, 2103 i 2261, z 2017 r. poz. 38 i 1452 oraz z 2018 r. poz. 3), zgodnie z którym sędzia Sądu Najwyższego przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 70. roku

życia, chyba że nie później niż na sześć miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczy Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego.

Projekt zakłada, że sędziowie SN i NSA, którzy przeszli w stan spoczynku na podstawie uchylanych przez projekt przepisów, zostaną z mocy prawa przywróceniu do pełnienia urzędu na stanowisku zajmowanym w dniu wejścia w życie zmienianej ustawy (art. 2 projektu).

Projekt zawiera przepisy przejściowe.

Proponowana ustawa ma wejść w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy dotyczą regulacji zawartych w art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (dalej: TUE) w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (dalej: KPP UE) z uwzględnieniem postanowienia wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 19 października 2018 r. w sprawie C-619/18 R Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej (ECLI:EU:C:2018:852; dalej: postanowienie TSUE).

Zgodnie z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE państwa członkowskie ustanawiają środki zaskarżenia niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii.

Na podstawie art. 47 KPP UE każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule. Przepis ten stanowi, jednocześnie że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela. Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, w zakresie w jakim jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

W przywołanym wyżej postanowieniu zobowiązano Rzeczpospolitą Polską w szczególności do:

- zawieszenia stosowania przepisów art. 37 §§ 1–4 i art. 111 §§ 1 i 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, art. 5 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, oraz wszelkich środków podjętych w celu stosowania tych przepisów;

- podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia, by sędziowie Sądu Najwyższego (Polska), których dotyczą wyżej wymienione przepisy, mogli pełnić funkcje na tym samym stanowisku, korzystając z tego

samego statusu, takich samych praw i warunków zatrudnienia, jakie przysługiwały im do dnia 3 kwietnia 2018 r., czyli do dnia wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym;

- powstrzymania się od wszelkich działań zmierzających do powołania sędziów Sądu Najwyższego na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego, których dotyczą przepisy stanowiące podstawę uchybienia i będące przedmiotem postępowania głównego, a także od wszelkich działań w celu wyznaczenia nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub wskazania, w miejsce Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, osoby, której jest powierzone kierowanie Sądem Najwyższym do czasu powołania nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Zgodnie z art. 2 ust. 4 projektu, jeżeli sędzia, który na podstawie art. 2 ust. 1 projektu powrócił do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego SN, zajmował w dniu wejścia w życie ustawy o SN stanowisko Pierwszego Prezesa SN albo Prezesa SN, kadencję odpowiednio Pierwszego Prezesa SN i Prezesa SN trwającą w dniu wejścia w życie ustawy o SN uważa się za nieprzerwaną. Przepis ten ma na celu wykonanie postanowienia wiceprezesa TSUE z dnia 19 października 2018 r. w sprawie C-619/18R w zakresie, w jakim Rzeczpospolita Polska została zobowiązana m.in. do podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia, by sędziowie SN, których dotyczą przepisy art. 37 § 1-4 i art. 111 § 1 i 1a ustawy o SN, mogli pełnić funkcje na tym samym stanowisku, korzystając z tego samego statusu, takich samych praw i warunków zatrudnienia, jakie przysługiwały im do dnia 3 kwietnia 2018 r., czyli do dnia wejścia w życie ustawy o SN.

W świetle powyższego wątpliwość budzi projektowany art. 5 ust. 1 projektu, zgodnie z którym sędzia SN, któremu Prezydent RP powierzył kierowanie izbą na podstawie art. 111 § 4 ustawy o SN, zwołuje zgromadzenie sędziów izby SN w celu wybrania kandydatów, o których mowa w art. 15 § 2 ustawy o SN, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy. Należy zauważyć, że art. 15 § 2 ustawy o SN dotyczy wyborów Prezesów SN, którzy, zgodnie z § 1 tego przepisu, kierują izbami SN. Nie jest zatem jasne, czemu ma służyć przeprowadzenie procedury, o której mowa w art. 5 ust. 1 projektu, skoro z art. 2 ust. 4 projektu jednoznacznie wynika, że kadencja Prezesa SN, pełniącego tę funkcję przed dniem wejścia w życie ustawy o SN, uważana jest za nieprzerwaną. Regulacja ta może zostać odczytana jako podstawa powołania sędziego, do którego odnosi się art. 5 ust. 1 *in fine* projektu, na stanowisko już zajęte na mocy art. 2 ust. 4 projektu. Ustalenia te prowadzą do wniosku, że art. 5 ust. 1 projektu może prowadzić do wadliwego wykonania postanowienia TS UE.

W pozostałym zakresie projekt nie jest sprzeczny z prawem UE.

4. Konkluzja

Artykuł 5 ust. 1 projektu ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym może prowadzić do wadliwego wykonania postanowienia TSUE.

W pozostałym zakresie projekt nie jest sprzeczny z prawem UE.

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 21 listopada 2018 r.

BAS-WAPM-2723/18
TRYB PILNY

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marek Ast) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Proponowana zmiana zakłada zmianę ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. poz. 5, ze zmianami; dalej: ustawa). Projekt przewiduje:

- uchylenie przepisu art. 14 § 1 pkt 4 ustawy, zgodnie z którym Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego opiniuje oświadczenia o woli dalszego pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez osoby, które ukończyły 65. rok życia;
- uchylenie przepisu art. 22 § 2 ustawy, zgodnie z którym do kompetencji Kolegium Sądu Najwyższego należy opiniowanie oświadczenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o woli dalszego pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w związku z ukończeniem 65. roku życia;
- zmianę art. 37 § 1 i art. 111 § 4 oraz uchylenie art. 37 § 1a – 4 i art. 111 § 1 – 1b i § 5 ustawy, określające procedurę możliwości przedłużenia, po ukończeniu 65 roku życia, zajmowania stanowiska Sędziego Sądu Najwyższego.

Projekt zakłada, że do sędziów Sądu Najwyższego, którzy obejmą stanowisko po dniu wejścia w życie proponowanej ustawy, byłby stosowany przepis, zgodnie z którym sędzia Sądu Najwyższego przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65. roku życia (proponowany art. 129a ustawy). Do sędziów, którzy obejmą stanowisko przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy, będzie miał zastosowanie art. 30 uchylonej ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1254, 2103 i 2261, z 2017 r. poz. 38 i 1452 oraz z 2018 r. poz. 3), zgodnie z którym sędzia Sądu Najwyższego przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 70. roku życia, chyba że nie później niż na sześć miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczy Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego.

Projekt zakłada, że sędziowie SN i NSA, którzy przeszli w stan spoczynku na podstawie uchylanych przez projekt przepisów, zostaną z mocy prawa przywróceniu do pełnienia urzędu na stanowisku zajmowanym w dniu wejścia w życie zmienianej ustawy (art. 2 projektu).

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy dotyczą regulacji zawartych w art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (dalej: TUE) w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (dalej: KPP UE) z uwzględnieniem postanowienia wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 19 października 2018 r. w sprawie C-619/18 R Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej (ECLI:EU:C:2018:852; dalej: postanowienie).

Zgodnie z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE państwa członkowskie ustanawiają środki zaskarżenia niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii.

Na podstawie art. 47 KPP UE każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule. Przepis ten stanowi, jednocześnie że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela. Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, w zakresie w jakim jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

W przywołanym wyżej postanowieniu zobowiązano Rzeczpospolitą Polską w szczególności do:

- zawieszenia stosowania przepisów art. 37 §§ 1–4 i art. 111 §§ 1 i 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, art. 5 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, oraz wszelkich środków podjętych w celu stosowania tych przepisów;

- podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia, by sędziowie Sądu Najwyższego (Polska), których dotyczą wyżej wymienione przepisy, mogli pełnić funkcje na tym samym stanowisku, korzystając z tego samego statusu, takich samych praw i warunków zatrudnienia, jakie przysługiwały im do dnia 3 kwietnia 2018 r., czyli do dnia wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym;

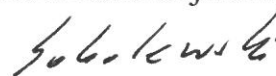
- powstrzymania się od wszelkich działań zmierzających do powołania sędziów Sądu Najwyższego na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego, których dotyczą przepisy stanowiące podstawę uchybienia i będące przedmiotem postępowania głównego, a także od wszelkich działań w celu wyznaczenia nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub wskazania, w miejsce Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, osoby, której jest powierzone

kierowanie Sądem Najwyższym do czasu powołania nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Projekt zawiera przepisy mające na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym **może zostać uznany przez Marszałka Sejmu za projekt ustawy wykonującej** prawo Unii Europejskiej.

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski